

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТИ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

**«БІЛІМДІ БАҒАЛАУДЫҢ
ҚҰЗЫРЕТТІ-БАҒДАРЛЫ ЖҮЙЕСІ»
44-ші ғылыми-әдістемелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ**

17-18 қаңтар 2014 жыл

3-кітап

**МАТЕРИАЛЫ
44-ой научно-методической конференции
«КОМПЕТЕНТНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННАЯ
СИСТЕМА ОЦЕНКИ ЗНАНИЙ»**

17-18 января 2014 года

Книга 3

Ерджанов Т. Практические проблемы методологического обеспечения сессии в КАЗНУ им. АЛЬ-ФАРАБИ	96
Дүйсева Л.А. Білімді тест арқылы бағалау мәселелері	99
Кульбаева А. Т. Модели и технологии оценки знаний обучающихся в странах Южной Европы	100
Мовкебаева Г.А. Модели, методы, средства оценки знаний магистрантов в процессе преподавания «Актуальные проблемы регионов в системе международных отношений: теоретический и практический аспект»	103
Сылкина С.М., Досымбекова М.С. Современная модель профориентационной работы в вузе	108
Ахмед-Заки Д.Ж., Мансурова М.Е., Пыркова А.Ю. Взаимосвязь между результатами обучения, методами обучения и методами оценки знаний при проектировании и разработке учебного курса	111
Борібаев Б., Мендібаев Е. Қашықтан оқыту– білім беру сапасын арттырудың тиімді құралы	116
Елеуов А.А., Байтенова С.А., Максұтова Б.А., Спабекова Ж.Х. Компьютеризация контроля и оценки знаний, как основа эффективного функционирования системы открытого образования	119
Елеуов А.А., Закариянова Н.Б., Алимбаева Б.К. Использование информационных технологии в процессе подготовке педагогов	122
Жилисбаева К.С. Разработка тестовых заданий по ВОУД	124
Жуманбаева А.М., Самбетбаева А.К. Анализ зарубежной и отечественной системы оценки знаний студентов	129
Жуманбаева А.М., Самбетбаева А.К. «Ақпараттық жүйелер жобаларын басқару негіздері» пәнінен студенттердің білімін бағалаудың критерийлері	131
Сапақова С.З. Студенттердің білімі мен дағдыларын бағалаудың заманауи әдістері	134
Сарбасова А.К., Алимжанова Л.М. Принципы оценки проблемно-ориентированных методов	136
Куйкабаева А.А. HYPERCAM программасын қолданып виртуалды академияға видео дәріс дайындау жолдары	139
Куйкабаева А.А., Шынжирлина К.К. Есте сақтау қабілеттерін арттыру жолдарын қолданып, білім алушының білім деңгейін бағалаудың үлгісі	142
Мухтарова М.Н., Нурсейтова А.К. Модульная технология обучения студентов	145
Ашимханова С.А. Технологии обучения магистрантов специальности «Переводческое дело» сравнительно-сопоставительному анализу художественных текстов	148

8. Iton Hall, Milton Keynes. Using learning outcomes. The Centre for Outcomes-Based Education. 2007. MK7 6AA www.open.ac.uk/cobe.

9. Ахмед-Заки Д.Ж., Мансурова М.Е., Пыркова А.Ю. Методы оценки знаний студентов при дистанционной форме обучения // Материалы 42-й международной научно-методической конференции «Инновации в образовательной деятельности и вопросы повышения качества обучения». Книга 1. – Алматы, 2012. – С. 279-281.

Б. Бөрібаев, Е. Меңдібаев

ҚАШЫҚТАН ОҚЫТУ – БІЛІМ БЕРУ САПАСЫН АРТТЫРУДЫҢ ТИІМДІ ҚҰРАЛЫ

Екінші мыңжылдық соңы мен жаңа ғасыр басы индустриалдық қоғамнан негізгі өнімділік күші білім болып табылатын ақпараттық қоғамға өтумен ерекшеленетін болды. Тіпті, шапшаң жүріп жатқан жаһандану үрдісі де осы қоғамдағы әлемдік бәсекелестікті күшейте түсуде. Біздің Елбасымыз Қазақстанның әлемдегі бәсекеге қабілетті 50 елдің қатарына кіру стратегиясы атты жолдауында «Білім беру реформасы – Қазақстанның бәсекеге нақтылы қабілеттілігін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін аса маңызды құралдарының бірі» деп атап көрсетті [1].

Қашықтан оқыту – ең алдыңғы, қазіргі заман оқыту технологияларына негізделген білім алу түрі болып табылады. Осы технологиялар тобына желілік, ақпараттық-коммуникациялық және инновациялық білім беру технологиялары жатады. Жоғарғы техникалық білімнің қазіргі заманғы үрдістердегі ең маңызды алғы шарты – болашақ мамандардың қалыптасуы және зерттеушілердің ғылыми ойлауын, дербес игеру іскерліктерін және жаңа мағлұматтарды талдауын, ғылыми гипотезаларды құра алуын қадағалау. Бұл мәселелерді шешу – жаңа ақпараттық технологияларды кең қолданбай мүмкін болмайды. Ғылыми-техникалық прогресс жетілдірілуін жүзеге асыратын жаңа экономикалық санаттарға ақпараттық ресурстар келіп қосылды. Ресурсты және энергияны сақтайтын, таза экологиялық және қауіпсіз өндірісті іске асыру тек қана қазіргі заманғы ақпараттық технологияларды қолдану арқасында мүмкін болып отыр [2].

Қазіргі таңда интернет арқылы қашықтан білім беру ісі ақпараттық қарым-қатынастың негізгі факторы болып отырғаны анық. Қашықтан оқыту интерактивті білім алу жүйесін іске асыруға, оқытудың жаңа құралдары мен ақпараттық технологияларды пайдалануға негізделген. Интерактивті оқытуға тән мынадай белгілерді көрсетуге болады [3]:

✓ Студенттер өздеріне қолайлы уақытта, тиімді жерде және ыңғайлы қарқынмен жұмыс істей алады, әркім пәнді меңгеру үшін және таңдап алған пәндер бойынша қажетті білімді алу үшін қанша оқығысы келсе, сонша оқи алады;

✓ Интерактивтілік оқытудың негізін модульдік принцип құрайды, студенттер меңгерген әрбір жеке пән (оқу курсы) мазмұны бойынша белгілі бір пәндік аймаққа сәйкес келеді, бұл дербес немесе топ қажеттіліктеріне жауап беретін оқу курстарынан оқу жоспарын құруға мүмкіндік береді;

✓ Оқыту негізгі кәсіби іс-әрекет пен оқытудың өзара бірлігінде жүргізіледі, яғни өндірістен қол үзбей оқуға мүмкіндік береді;

✓ Студенттердің білім беру мекемесінен қашықтығы (байланысы сапалы жұмыс жасау жағдайында) білім беру процесінің тиімділігіне кедергі болмайды;

✓ Оқыту процесінде оқытушы мен студент өздеріне қолайлы кесте бойынша жұмыс істейді;

✓ Оқытушының жаңа рөлі мен қызметі айқын көрінеді;

✓ Студенттерге қойылатын талаптар дәстүрлі оқыту жүйесінен мүлдем басқаша болады;

✓ Интерактивтілік оқыту барысында жаңа ақпараттық технологиялардың барлық мүмкіндіктері пайдаланылады.

Қашықтан оқыту технологиясы кез келген пән бойынша әдістемелік және ақпараттық-анықтамалық материалдардан тұратын автоматтандырылған білім беру жүйесі болып саналады, сонымен қатар ол әрбір адамның білімді өзіндік жолмен игере алатын, кешенді түрде қолдануға мүмкіндік беретін алдыңғы саптағы жетік технология болып табылады.

Дәстүрлі білім беру жүйесіне қарағанда мұнда қосымша иллюстрацияларды көбірек пайдалануға болады, бейнефильмдер фрагменттерін және де виртуалдық орта мүмкіндіктерін пайдалана отырып, қоршаған ортаның толық бейнесін, нақты заттардың анықтамасын жылдам тауып алуға болады.

І кесте. Қашықтан оқытуды пайдаланудың тиімді және тиімсіз жақтарын салыстыру кестесі

<i>Тиімді жақтары</i>	<i>Тиімсіз жақтары</i>
▪ студенттің уақытын үнемдейді, оқу материалын көп іздеп отырмайды;	▪ психологиялық-педагогикалық талаптарды орындау қиындығы;

<ul style="list-style-type: none"> ▪ тақырыптың көлемді, қиын бөліктерін өткенде қосымша бейнехабар, бейнеклиптер, аудиохабарларды пайдалана алады; ▪ таңдап алынған оқу материалын көшіріп алуға болады; ▪ бағдарламаны меңгеруге арналған тапсырмалар мен тест сұрақтарымен толық қамтамасыз етіледі; ▪ мұғалім әр студентпен жеке жұмыс жүргізуіне мүмкіндік туғызылады; ▪ студенттің ой өрісін, дүниетанымын, тану үрдісін кеңейтуге ықпал етеді; ▪ зерттеушілік қабілеті бар тұлға қалыптастырады. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ көрнекі материалдарды таңдаудың бірыңғайлығы; ▪ оқып үйренудегі болашақ мамандық талаптарының ескерілмеуі; ▪ студент білім деңгейіне сәйкес қажетті материалды толық қамту- қамтымауды тексеру қиындығы; ▪ студенттің жеке ерекшелігінің, денсаулығының ескерілмеуі; ▪ берілген материалдағы санитарлық-гигиеналық нормалардың сақталмауы; ▪ студенттің тіл мәдениетінің төмендеуі, «жанды» қарым-қатынасқа түсе алмауы.
---	---

Біздің елімізде қашықтан оқыту технологияларын білім беру жүйесінде пайдалану жұмыстары 2002-2003 жылдары басталды. Қазіргі кезде барлық жоғары оқу орындары қашықтан оқыту технологияларын классикалық түрде қолданып келеді [4]. Бұл технологияны кез келген университет оқу процесінде қолдану үшін:

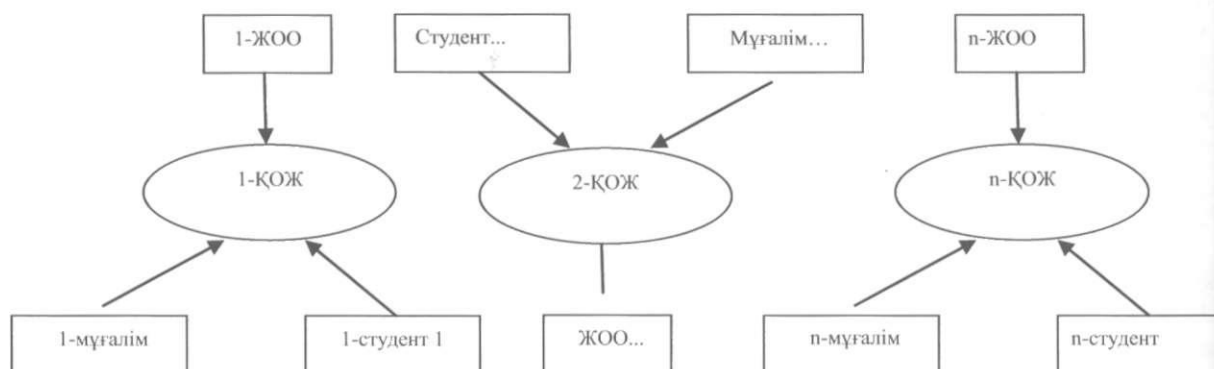
- оқу орны кіретін ведомствоның рұқсаты;
- қажетті ақпараттық-техникалық базасы (оқыту порталы, серверлері, керекті құралдармен жабдықталған тьюторлық кластар, т.б.);
- электрондық білім беру ресурстары (контент, цифрлық оқыту ресурстары, электрондық оқу құралдары, бейнедәрістер, т.с.с.);
- оқытушылар мен ІТ мамандарының керекті деңгейдегі біліктілігі қажет болады.

Қазіргі кезеңде еліміздегі білім беру жүйесінің қарқынды даму динамикасына орай қашықтан оқытудың классикалық түрінен көлемді ашық онлайн-курстарға көшу керек [5].

Көлемді ашық онлайн-курстар (КАОК – MOOC – Massive Open Online Course) Интернет желісімен ашық қатынас құруға негізделген, ірі көлемдегі оқыту курстарын құруға бағытталған интерактивті курс болып табылады. КАОК жүйесі баспа және бейнелік құралдар сияқты дәстүрлі оқу материалдарына қосымша интерактивті мүмкіндіктер береді, ол үлкен-үлкен топтарға біріккен студенттер, мұғалімдер, т.б. қоғамдастығы тәрізді қолданушыларға арналған. КАОК жүйесі көбінесе ашық білім беру ресурстарын пайдаланатын қашықтан оқыту кеңістігіндегі соңғы кезеңдер жаңалығы болып табылады. Ол ашық білім беру ресурстарын қолдану аймағында 2008 жылдары пайда болған еді. 2012 жыл алдыңғы қатардағы бірнеше университеттердің байланысы негізінде жақсы қаржыландырылған бірнеше жобаларды (Coursera, Udacity және EDX) орындау барысында "КАОК жылы" деген атқа ие болды [5-7]. Udacity жобасы Coursera және EDX жобаларынан өзгеше болатын, ол алдын ала құрылған күнтізбемен немесе сабақ кестесімен байланысты болмай, жеке жоспар арқылы жұмыс істей алатын еді. Бұдан басқа Khan Academy, P2PU және Udemy сияқты жобалар да КАОК жүйесіне ұқсас болатын, бірақ олар университет жүйесінен бөлек жүзеге асырылып, жеке адамдардың талаптарын қанағаттандыру мақсатында құрылған еді. Мұнда әрбір студент өз мүмкіншілігіне қарай, өздеріне тән жылдамдықпен, траекториямен білім ала алатындай етіп жасалған болатын. Практикалық тұрғыдан алғанда, студенттер курсты игеруді кез келген уақытта бастап кете алатын еді.

«Классикалық» қашықтан оқыту жүйесінің (ҚОЖ) оған қатысушылар мен элементтеріне қатысты «автономдылық» қасиеті бар (1сурет), оны келесі мүмкіндіктері (кемшіліктері тәрізді) арқылы көрсетуге болады:

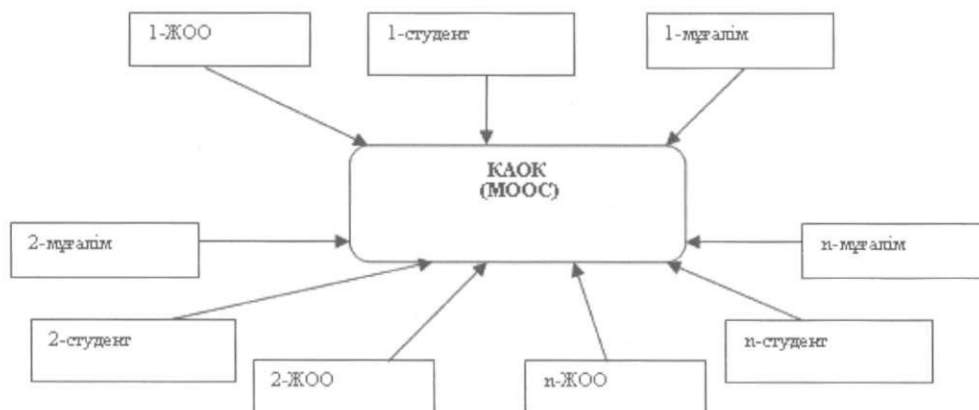
- әрбір жоғарғы оқу орнының өз білім беру бағдарламасына (мазмұнына – контентіне) сәйкес өз оқыту порталы болады;
- мұндағы білім беру бағдарламасының мазмұнын, яғни контентін осы оқыту мекемесінің мұғалімдері жасайды;
- бұл порталды осы оқу орнының студенттері ғана пайдалана алады.

1 сурет – «Классикалық» қашықтан оқыту жүйесін (ҚОЖ) іске асыру

Жоғары оқу орындарының дамуы арқасында пайда болған КАОК жүйесі арқылы оқыту (2 сурет) «классикалық» қашықтан оқыту жүйесіне қарағанда, «интеграцияланған» (біріктірілген) қасиеті бар ортақ жүйе болып саналады. Бұл қасиеттің оқыту процесінің қатысушылары мен элементтеріне қатысты бірсыпыра артықшылықтары бар, олар:

- бірнеше ЖОО біріге отырып, ортақтастырылған бір білім беру порталын құрады;
- мұндағы білім беру бағдарламасының мазмұнын жасауға осы ЖОО-лардың барлық мұғалімдері мен мамандары араласады;
- бұл порталдан білім алуға көптеген талапкерлер қол жеткізе алады;
- осылай ұйымдастырылған білім беру мазмұнын, яғни контентін осы саланың таңдаулы мұғалімдері мен мамандары біріге отырып жасап шығарады.

2 сурет – КАОК арқылы қашықтан оқытуды жүзеге асыру

Осы айтылған мүмкіндіктер нәтижелеріне байланысты ЖОО-ларға қашықтан оқыту жүйесін жетілдіре отырып, елімізде ортақтастырылған КАОК жүйесін жасауға көшетін кез келді депайтуға болады. КАОК жүйесін жасау өндірістік және қаржылық шығындарды азайтып, ғылыми бағыттардағы жұмыс істеп келе жатқан ЖОО-лардың мүмкіндіктерін кеңінен пайдаланып, білім алу істерін қарапайым көпшіліктің қолын жеткізе алатындай дәрежеде жүргізу заман талабы екенін естен шығармауымыз керек.

Білім беру жүйесін ақпараттандырудың мемлекеттік бағдарламасының негізгі бағыттарының бірі – оқыту процесін алдыңғы қатарлы технологияларды пайдалану арқылы дамыту болып табылады. Қазақстанның әлемдегі бәсекеге барынша қабілетті елу елдің қатарына қосылуы үшін осындай озық технологияларды пайдалану кезек күттірмейтін мәселе екені талас тудырмайды.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының Президенті – Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы. 2012 жылдың 14 желтоқсаны. – <http://www.mod.gov.kz>
2. ҚР ақпараттық теңсіздікті төмендету бағдарламасы бойынша халықты компьютерлік сауаттылыққа оқыту жөніндегі оқу-әдістемелік құрал. К.Б.Есекеев, Г.Қ.Нұрғалиеваның редакциясымен. -Алматы: 2007. -136 б.
3. Дузбаева Р.М. Дидактические основы формирования готовности студентов к интерактивному обучению. - Алматы: АГУ им.Абая, 2002.-30 с.